

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності
Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

ЗАТВЕРДЖЕНО
економічний факультет

«15» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Безпека праці та життєдіяльності

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність G14 С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

С101 Економіка

Освітня програма «Економіка підприємства»

Факультет Економічний

Розробники: к.с.-г., доц. Лариса ПІСКУНОВА, к.с.-г. н., доц. Тетяна ЗУБОК

Київ – 2026 р

Опис навчальної дисципліни «Безпека праці і життєдіяльності»

Дисципліна “Безпека праці і життєдіяльності” складається з двох основних частин «Безпека праці» та «Безпека життєдіяльності», які охоплюють теорію і практику захисту людини від небезпечних і шкідливих факторів у всіх сферах людської діяльності, збереження безпеки і здоров'я в середовищі існування. *Безпека праці* - правові норми трудового законодавства, виробнича санітарія та гігієна праці, електробезпека. *Безпека життєдіяльності* забезпечує загальну грамотність в галузі безпеки: ідентифікація (розпізнавання) небезпек, профілактику ідентифікованих небезпек відповідно до згаданої концепції залишкового ризику та дії в умовах надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасних випадків. Розв'язання зазначених завдань у системі підготовки майбутніх фахівців спрямовано на формування активної позиції з питань забезпечення безпеки та відповідальності за особисту і колективну безпеку в швидкозмінних умовах сучасного суспільства.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» С101 Економіка	
Освітньо-професійна програма	«Економіка підприємства»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>4 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>4 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>82 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>4 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета полягає у набутті здобувача вищої освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також здатність ефективно керувати безпекою праці, враховуючи пріоритет життя та здоров'я працівників над результатами виробничої діяльності, з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Безпека праці та життєдіяльності»

Відповідно до типових структурно-логічних схем вищої та фахової передвищої освіти України, вивчення зазначеної дисципліни базується на знаннях, отриманих під час опанування **природничо-наукових, загальноосвітніх та правових дисциплін.**

Соціально-гуманітарні та правові дисципліни

- Правознавство — ознайомлює з основами законодавства України, правами та обов'язками громадян, нормативно-правовими актами, регулюванням робочого часу та відпочинку.

- Філософія — допомагає вивчити «людський чинник», психологічні причини виникнення небезпечних ситуацій.

Дисципліни довузівської чи базової підготовки

- Основи здоров'я / Основи безпеки життєдіяльності — шкільний або коледжний базовий курс, що закладає первинні навички самозахисту, здорового способу життя та домедичної допомоги.

Здобувачів вищої освіти, після вивчення курсу "Безпека праці і життєдіяльності", мають мати комплексні загальнокультурні та професійні навички з питань безпеки життєдіяльності та безпеки праці, що відповідають їхнім спеціальностям, для ефективного вирішення завдань, пов'язаних із забезпеченням безпеки та здоров'я персоналу у виробничих умовах та в небезпечних ситуаціях.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК2.** Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **ЗК4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- **ЗК13.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- **СК2.** Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	тижні	денна форма						Заочна форма						
		усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. <i>Принципи забезпечення безпеки життєдіяльності</i>														
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек		3	1						10					
Тема 2. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини		4		1				16	10	2				40
Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.		6	1	1					4					
Тема 4. Біологічні небезпеки. Інфекційні захворювання.		6	1						6	2				
Тема 5. Типові		4		1					4					

моделі реакцій людей у випадку екстремальних ситуацій													
Тема 6. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.		8	1	1				12		2			
Разом за модулем 1		31	4	4				46	2	4			

Модуль 2. Організаційно-функціональна структура та методологія безпеки

Тема 7. Хімічна безпека.		5	1	1				12	2				
Тема 8. Людина - відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система.		7	1	1				5					
Тема 9. Менеджмент безпеки, структура захисту у НС.		6	1				14	12	2				
Тема 10. Вступ до логарифму надання першої долікарняної допомоги		6	1	1				5					
Тема 11. Управління силами та засобами ОГ під час НС.		5	1	1				10					
Разом за змістовим модулем 2		29	4	4				44	4				40

Змістовний модуль 3. Правове і нормативне регулювання охорони праці.

Тема 1. Законодавство України про охорону праці		8	1	1				4					
Тема 2. Організація служби охорони праці на підприємствах. Відповідальність за		8	1	1				8	2	2			

порушення законодавства.													
Тема 3. Виробничий травматизм, причини, профілактика.		8	1	1				6		2			
Тема 4. Шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища		8	1	1		14		4					20
Тема 5. Основи пожежної безпеки на підприємствах		8	1	1				8		2			
Тема 6. Основи електро безпеки на підприємствах		6	1	1				4					
Тема 7. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку		6	1	1				4					
Разом за модулем 3		28	7	7				20					
УСЬОГО ГОДИН		90	15	15		60		90	4	4			82

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек	1
2	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	1
3	Біологічні небезпеки	1
4	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	1
5	Хімічна безпека	1
6	Людина - відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система.	1
7	Менеджмент безпеки, структура захисту у НС	1
8	Вступ до логарифму надання першої долікарняної допомоги	1
9	Законодавство України про охорону праці	
10	Організація служби охорони праці на підприємствах. Відповідальність за порушення законодавства.	2
11	Виробничий травматизм, причини, профілактика.	1
12	Шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища	1
13	Основи пожежної безпеки на підприємствах	1
14	Основи електро безпеки на підприємствах	1
	Всього	15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини	1
2	Інфекційні захворювання. Імунітет. Правила поведінки населення при проведенні ізоляційно-обмежувальних заходів.	1
3	Визначення психофізіологічних властивостей людини та вплив їх на безпеку.	1
4	Аналіз небезпеки під час роботи зі шкідливими та вибухопожежонебезпечними речовинами.	1
5	Шумове забруднення атмосфери в містах та коефіцієнт його соціальної небезпеки.	1
6	Долікарняна допомога: Серцево-легенева реанімація (СЛР)	1
7	Долікарняна допомога: Зупинка кровотечі Судоми, інсульт, гіпоглікемія.	1
8	Порядок проведення навчання та перевірки знань з охорони праці	1
9	Розроблення текстів інструктажів з охорони праці (вступного, первинного) для окремих професій	1
10	Порядок розслідування нещасних випадків на підприємстві, акт Н-1	1
11	Засоби індивідуального захисту працівників	1
12	Дослідження параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях	1
13	Дослідження рівнів шуму у виробничих приміщеннях	1
14	Дослідження рівня освітленості у виробничих приміщеннях	1
	Всього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1	20
2	Самостійна робота 2	20
3	Самостійна робота 3	20
	ВСЬОГО	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, проектів;

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;

- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проектного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1 Розподіл балів за видами навчальної (БЖД)

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1 (Безпека життєдіяльності)		
Практична робота 1. Кількісна і якісна оцінка небезпеки.	ПР2,18, 22. У тому числі знати основні поняття та терміни дисципліни; вміти ідентифікувати небезпеки. Розрізняти патогенні мікроорганізми, пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Вміти розрізняти інфекційні захворювання за патогенністю.	15
Практична робота 2. Інфекційні захворювання. Імунітет. Правила поведінки населення при проведенні ізоляційно-обмежувальних заходів.		10
Практична робота 3. Визначення психофізіологічних властивостей людини та вплив їх на безпеку.		15
Практична робота 4. Аналіз небезпеки під час роботи зі шкідливими та вибухопожежонебезпечними речовинами.		10
Самостійна робота 1.		20
Модульна контрольна робота		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2 (Безпека життєдіяльності)		
Практична робота 4. Шумове забруднення атмосфери в містах та коефіцієнт його соціальної небезпеки	ПР2,18,22. У тому числі розрізняти класифікацію, номенклатуру і одиниці виміру вражаючих факторів хімічної дії джерел техногенних небезпек. Розрізняти та аналізувати різні види	10
Практична робота 6. Долікарняна допомога: Серцево-легенева реанімація (СЛР)		10

Практичне робота 7. Зупинка кровотечі Судоми, інсульт, гіпоглікемія.	імунітету. Виділяти основні характеристики адаптаційних процесів.	15
Практичне робота 8. Алергічні реакції та анафілактичний шок.	Надавати психологічну та медичну реабілітацію постраждалого населення. Розрізняти види кровотеч. Дізнатися про алгоритм MARCHE та його складові, факти про кров, ознаки кровотечі та кровоспинні засоби.	15
Самостійна робота 2.		20
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 3. Правове і нормативне регулювання охорони праці		
Практична робота 1. Порядок проведення навчання та перевірки знань з ОП. Розроблення текстів інструктажів.	ПР2,18,22. У тому числі знати основні законодавчі акти України з безпеки праці; перелік документів.	10
		5
		5
		10
Практична робота 2. Порядок розслідування нещасних випадків на підприємстві, акт Н-1	Володіти знаннями про організацію служби охорони праці на підприємствах; про права та обов'язки роботодавця та працівників передбачені КЗпП; про види відповідальність за порушення законодавства з охорони праці.	15
Практична робота 3. Дослідження параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях Дослідження рівнів шуму у виробничих приміщеннях	Знати яким чином здійснюється соціальний захист потерпілих на виробництві; методи аналізу виробничого травматизму.	15
Практична робота 4. Дослідження рівня освітленості у виробничих приміщеннях. Засоби індивідуального захисту працівників		10
Самостійна робота		20
Модульний контроль		10
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота, (M1 + M2+M3 + M4)/4*0,7		70
Екзамен		30
Всього за курс		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. електронний навчальний курс навчальної дисципліни на навчальному порталі НУБіП України eLearn -

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=455>

2. Піскунова Л.Е. Бондарь В.І., Зубок Т.О. Безпека праці та життєдіяльності: Підручник. Київ, 2022. 396с.

3. Піскунова Л.Е. Методичні рекомендації для вивчення та проведення практичних робіт з дисципліни Безпека праці та життєдіяльності для студентів, що навчаються за спеціальністю «С1 Економіка та міжнародні економічні відносини» та освітньою програмою С1.01 Економіка (Економіка підприємства). Київ, 2025. 101 с.

4. L. Piskunova, T. Zubok, I. Pryimachenko Training manual for the discipline "Safety of work and Life" for students majoring in 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies". «КОМПРИНТ», 2023. 237 p.

10.Рекомендовані джерела інформації

1. Білько Т.О. Домедична допомога на підприємстві: Методичні вказівки щодо проведення ділової гри. Київ, 2023. 18 с.

2. Перша допомога при гострих патологічних та екстремальних станах. Реаніматологія : лекція. Львів, 2023. 13 с.

3. Voinalovych O.V. Basics of occupational safety and health in diagrams, tables and graphs. K. NULES, 2023. 221 p.

4. L.Piskunova; O. Yeremenko;T. Zubok;H.Serbeniuk; Z. Korzh. Scientific and methodological aspects of solid biofuel production 15(1) 2024. 3. processes in compliance with labour protection and environmental safety

measures *Polityka Energetyczna*. EPJ – 2022. <https://min-pan.krakow.pl/publikacje> (Scopus);

5. Larysa Piskunova; Tetiana Zubok; Alla Klepko; Kateryna Karabach; Alina Kudryavytska. Agrolandscapes and their role in ensuring environmental security. *Scientific horizons Journal homepage*: <https://sciencehorizon.com.ua> Scientific Horizons, 27(11), 105-117. DOI:10.48077/scihor11.2024.105 (Scopus).

6. L.E. Piskunova; S. H. Kachmarchyk Features of professional and emotional burnout of academic staff due to the war condition in Ukraine. "Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія" №15 (1). 2024 року. DOI: 10.31548/hspedagog15(1).2024.159-171 УДС: 159.91.6138. 378.17 - <https://humstudios-com-ua.translate.google.com/journals/tom-15-1-2024>

7. Л.Е. Піскунова Л.Е., Сербенюк Г.А., Голіченко Н.Б. Вивчення рівня акустичного забруднення та його впливу на життя людини. [https://doi.org/10.31548/biologiya15\(1\).2024.006](https://doi.org/10.31548/biologiya15(1).2024.006) Отримано з Vol. 15, № 1, 2024 Сторінки 73-83

8. Л.Е. Піскунова. Правові аспекти проходження медоглядів працівниками транспортної галузі. Л.Е. Піскунова, Т.О. Зубок, *Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research*. Kyiv. Ukraine. 2021, Vol. 11, ISSN 2663-1334 (print), ISSN 2663-1342 (online), www.journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnica.

9. Л.Е. Піскунова, Т.О. Зубок. Актуальність, проблеми та суперечності різних форм дистанційного навчання *Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research*. Kyiv. Ukraine. 2020, Vol. 11, No 2, 81-86 ISSN 2663-1334 (print), ISSN 2663-1342 (online), www.journals.nubip.edu.ua/index.php/